

Büyük Uyku • Sabri Safiye

Çocuk Kitaplar • Roman • 128 sayfa • Önerilen sınıflar: 4, 5, 6

DOĞA ve EVREN • DUYGULAR • İLETİŞİM • SOSYAL İLİŞKİLER

çevre • ekosistem • bitkiler • doğa talanı • ekoloji • orman • iklim krizi • kasaba yaşamı • aile • zaman • arkadaşlık • iletişim • uyum • rant • madencilik • mantarlar • botanik • anılar • şifacılık • sürdürülebilirlik

Sürprizli kurgularıyla sevilen **Sabri Safiye**, ormanın kalbindeki gizli iletişim ağlarını çözüyor. Doğanın yalnızca insanlara değil, tüm canlılara ait olduğunu ağaçların, mantarların, bitkilerin diliyle hatırlatan roman, çocukluk anılarına göz kırıyor. Çevremizi daha dikkatli gözlemlemeye, başka canlıların yaşam hakkına saygı göstermeye ve gezegenimizle daha özenli bir ilişki kurmaya çağırıyor.

Kerem, ağaç yaprakları toplama ödevi için ilk kez ormana girer. Baharatlı kokular, çınlayan sesler ve dönüsen renkler içini macera hissiyle doldurur. Tüm ağaçları, otları tanıyan Nergis'ten, sararıp solmaya başlayan ağaçların bambaşka bir hazırlık içinde olduklarını öğrenir. Yakındaki altın madeninde dinamitler patlamaya devam ederken iki çocuk, bu gizli planı durdurabilecek midir?..

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Ailenin iş ya da herhangi bir nedenle sürekli değişik kent ya da kasabalara taşınıyor olması, çocukların hayatını ve psikolojisini nasıl etkiler? Böyle gezgin bir yaşam sizin için uygun mu?
- 2- Yeni kasabada Kerem'in doğaya yönelmesi bir zorunluluk mu, doğal bir gelişim mi? Sizce Nergis olmasa Kerem'in doğaya ilgisi bitki bilimci olmaya kadar varır mıydı?
- 3- Nergis, bütün canlılarınkine benzer biçimde bitkilerin de algıları ve tepkileri olmasını nasıl açıklıyor? Sizce bu görüş bir roman kurgusu mu, bilimsellik payı var mı? Açıklayın...
- 4- Roman başlarken Nergis/Ayşe karakteri okurda nasıl bir duygu uyandırıyor; kişilik özellikleri olarak neler düşündürüyor? Kerem'e kendisini Nergis olarak tanıtmaması ve yalan söylemediğini savunması nasıl açıklanır?
- 5- Kerem'in babasına sorduğu soruyu gezegenimizin bütününe kapsayacak biçimde yanıtlayın: "Bütün bitkiler birkaç yüzyıl ortadan kaybolursa ne olur?" Birkaç yüzyıl değil de bitkiler yalnızca 10 yıl ortadan kaybolursa ne olur? İnsanlara inancını kaybeden bitkilerin güvenini nasıl kazanabiliriz?
- 6- Nergis, ninesinin otacı olduğunu söylüyor; otacı ne demek? Otacılık ülkemize özgü bir beceri mi? Her ıhlamur kaynatan, kekik yağı çıkaran otacı sayılır mı? Otacılık modern tıpla çelişir mi? Otacılar bir tür büyücü sayılabilir mi?
- 7- Nergis'in Kerem'e söylediği, "Zor olan, kafanın içindeki gürültüyü susturup, olan bitenin farkına varabilmek," cümlesi ne kadar gerçek? "Gürültü"den kasıt ne? Geniş düşünüldüğünde bu görüş için ne gibi örnekler verilebilir?
- 8- Taş Mektep'teki panelde konuşmacı küresel ısınmada insan etkisini nasıl anlatıyor? Teknolojinin gelişmesiyle doğa ve çevrenin korunması birbirine ters mi? Endüstriyel yaşam, doğal yaşamla nasıl bağdaşır?
- 9- Nergis/Ayşe'nin kasabalılarca tanınmaması sizce kendi uyumsuzluğundan mı kaynaklanıyor? Hastalığı, kasabalılarla iletişim kurmamasını haklı gösterir mi?
- 10- Kerem altın madeninin çevreye ne tür zararlar verdiğine tanık oluyor? Yaşadığınız yerin yakınında böyle bir madencilik yapılıyor olsa tavrınız ne olur?
- 11- Yaşamı tehdit eden sera etkisi ve küresel ısınma ne demek? Bu kavramları en anlaşılır ve en özlü biçimde nasıl açıklarsınız?

- 12- Romanda çevre, ekoloji, doğanın korunmasına yönelik mücadele ve aktivizm için ne tür yöntemler öne çıkıyor? Bu mücadele yalnızca oralarda yaşayan ve doğrudan etkilenecekler tarafından mı verilmeli? Toplumun geneline düşen görevler neler?
- 13- Roman, Kerem'in çocukluk anılarından oluşuyor. İnsanların yetişkinliklerine oranla çocukluklarında doğayla uyumlu, canlılarla, bitkilerle daha çok ilgili olmaları nasıl yorumlanır? Bir yaz döneminde kasabada, ormanda yaşadıkları Kerem'in geleceğini biçimlendiriyor; sizce böylesi bir yaşamsal etki herkes için mümkün mü, yoksa yazarın kurgusal bir abartması mı?
- 14- *Merak Edenler İçin Not* kısmında Nergis'in bir bitki ressamı olduğunu öğreniyoruz. Bitki ressamının çalışma alanları neler? Bitkilerin resimlerini yapmak meslek midir?
- 15- Sabri Safiye bu romanla okuru neye davet ediyor; neleri fark etmemizi istiyor?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Proje:** Ahmet Öğretmen'in verdiği yaprak toplama ödevini denemek üzere öğrenciler 3 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup topladıkları değişik yapraklarla küçük birer pano hazırlasın. Panoda mümkünse romandaki sedir, ardıç, meşe gibi adı geçen ağaçların da yer almasına özen gösterilsin, ağaçların özellikleri belirtilsin. Grup panoları incelendikten sonra ortak ve farklı türlerin yer aldığı büyük bir sınıf panosu yapılsın. Pano, yaprakların hangi tür bitkiye, ağaca ait olduğunu, bitki ya da ağacın yetiştiği coğrafyaları, özelliklerini, yararlarını, tarihçesini içeren bilgi ve görsellerle birlikte kapsamlı bir proje olarak diğer sınıfların görebileceği bir yerde sergilensin.
- **Uygulama:** Kerem'le Nergis'in ormanda yaptığı gibi doğanın, sessizliğin sesini dinleyin. Bir grup öğrenci sabahın erken saatlerinde, diğer grup öğlen saatlerinde, başka bir grup da gece geç vakitte, evde, balkonda, bahçede, sokakta, parkta vb. değişik yerlerde gözlerini kapatarak sessizliği dinlesin. Herkes Kerem'le Nergis gibi, bu deneyimde duyduklarını, hissettiklerini raporlasın. Raporlar incelenerek ortak ve farklı algılar saptansın. "Sessizliği Dinliyorum Gözlerim Kapalı Projesi" diğer sınıflarda da teşvik edilsin.
- **Canlandırma:** Romandaki ağaçları isyan ettiren ve birkaç yüzyıl uyuma tepkisi vermeye iten süreci yaşatan bir canlandırma hazırlayın. Öğrenciler değişik ağaç, bitki, canlı türlerini canlandırırlar. Çok yaratıcı bir yerleştirmeye, hepsinin katıldığı büyük bir toplantı düzenleyin. Ağaçlar, bitkiler ve diğer canlılar yaşadıklarını, olumlu olumsuz duygu ve düşüncelerini karşılıklı dile getirsinler. Öğrenciler ağaç, bitki kimliklerine uygun küçük aksesuarlar kullanabilirler. Kerem ve Nergis'i canlandıran iki öğrenci toplantı notlarını tutsun ve konuşulanlarla alınan kararlar bir sonuç duyurusu halinde düzenlensin.
- **Sunum:** Romanda geçen ve doğayı talan eden, ekosistemi bozan altın madenciliğini araştırın. Dünyada altın madenciliğinin tarihi hangi dönemlere kadar uzanıyor? Günümüzde en çok altın rezervine sahip ülkeler hangileri? Altın hangi yöntemlerle çıkarılıyor? Bu madenin çıkarılma sürecinin tehlikeleri, riskleri neler? Siyanür havuzu altın madenciliğinin vazgeçilmez mi? Türkiye'de altın madenciliği nerelerde, nasıl ve kimler tarafından yapılıyor? Bu gibi soruların yanıtlarını sınıfça araştırın; elde edilen bilgileri görselleriyle birlikte kapsamlı bir sunuma dönüştürün. Sunum sonunda konuyla ilgili dikkat çeken sloganlar üretin ve yaygınlaştırın.
- **Araştırma:** Paris Hayvanat Bahçesi'nin gizemli sunumlarından olan Blob (Cıvık Mantar) türünü sınıfça araştırın. Romanda Nergis'in verdiği bilgilerin doğru olup olmadığını irdeleyin. Bu çok farklı türün ne zaman keşfedildiğini, özelliklerini, insanlarca nasıl kullanıldığını, doğadaki değerini açıklayın. Yanı sıra yenilebilir ve zehirli çeşitleriyle doğada çokça bulunan mantar türüyle ilgili bilgiler toplayın. (Kaynaklardan bir örnek: <https://l24.im/5gjfm>) Araştırmalarınızın sonuçlarını yorumlarınız ve görselleriyle birlikte okul platformlarında yayınlayın.
- **Yarışma:** Herkes bitki bilim konusuyla ilgili en az 3 soru hazırlasın. Yanıtlarını yazarak hakem olarak seçilen kişiye versin. Sınıf numarası sırasıyla herkes kendinden sonrakine sorularından birini sorsun.

Yanıtlayamayan ya da yanlış yanıtlayan elensin. Turlar sonucunda finale kalan 3 öğrenciye önceden hazırlanan “Bitki Bilimci Adayı” rozetleri takılsın, sebzelerden hazırlanan buketler verilsin.

- **Sergi:** Zaman, bireyleri, toplumları ve mekânları nasıl değiştiriyor? Bu konuyu işleyen bir fotoğraf sergisi düzenleyin. Zamanın bu 3 unsuru nasıl biçimlendiğini, bu değişimin olumlu olup olmadığını, değişimin doğal ya da insan eliyle olması durumunu simgesel hatta alegorik ifadelerle anlatan/gösteren (eskisi-yenisi yöntemi de kullanılabilir) fotoğraflarla “Zamanı Konuşan Fotoğraflar Sergisi” oluşturun. Sergiyi okuldakilerin ve velilerin görmesini sağlayın.
- **Kısa Film:** Öğrenciler 4 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup doğa, ekoloji ve sürdürülebilirlik kavramlarını işleyen birer senaryo yazsın. Bu senaryolardan kısa filmler çeksın. Grup üyeleri birlikte çalışabileceği gibi senarist, oyuncu, çekim sorumlusu, yönetmen gibi kendi aralarında görev paylaşımı da yapabilirler. Kısa filmler okul içinde ve dışında düzenlenecek etkinliklerde gösterilerek izleyenlerin konu ve filmlerle ilgili görüşleri alınsın.